

REDACTIA

ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
se primesc la admini-
stratie.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrise nu se in-
napolază.

ROMÂNUL

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 25.— Coz.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 759.

Liberalismul Rusiei.

Mișcarea socialistilor și naționaliștilor
din Rusia.

Arad, 21 Oct.

Ziarul socialist „Vorwärts” din Berlin scrie următoarele asupra „Rusiei care nu se schimbă:”

„Cunoscutul scriitor englez Wells, care aparține partidului muncitoresc, a sărbătorit în ziarele socialiste engleze Rusia ca aliată a Angliei, asigurând cu multă siguranță că împărțirea țării va fi de acum înainte altfel de cum a fost, că va deveni liberală și că a și dat dovezi că a început să se transformeze. Aceasta cu toate că în ceace privește pe Evreii și Finlandezii oprimați ca și în ceace privește dorințele constituționale ale poporului rus, un număr de ziariști ruși cari locuiesc în Anglia, au protestat în ziarul săptămânal socialist „Labour Leader” împotriva acestor fantezii”.

Intr'o declarație semnată de ziariștii ruși Beliaseff, Kerjenstoff, W. M. Iski, C. Rappaport, S. Rischin și Th. Rottstein, aceștia spun următoarele: „Până acum nu s'a făcut decât promisiuni Polonezilor, pe când Evreilor și Finlandezilor nu li s'a promis nimic.”

Dimpotrivă, nu de mult în „Ruski Invalid”, organ foarte răspândit în cercurile oficiale militare, speranțele Finlandezilor și Evreilor sunt ridiculizate. Impotriva Finlandezilor s'au luat dela începutul războiului măsuri cu deosebire severe, iar îngrădirile la libertățile cetățenești ale Evreilor continuă și acum. Copiii lor ce luptă pentru gloria armatei rusești sunt și acum excluși din licee și universități.

Un distins publicist rus, al cărui nume ziarul socialist „Labour Leader” nu-l dă, scrie următoarele:

„Este adevărat că foarte mulți Ruși sunt acum pentru războiu. Trebuie să se cunoască însă psihologia poporului oprimat care disperat fiind de a-și mai vedea țara în libertate și fericire și de a avea vreedată un regim cinstit, căpătat prin mijloace constituționale, consideră războiul ca singurul mijloc de a câștiga libertatea. Războiul n'a fost salutat în Rusia din animozitate națională față de Germani și nici de teama primejdiei germane, ci fiindcă poporul a văzut în război singura cale a scăpa de sub ruina regimului de acum. Este aici credința mistică a sclavului disperat sau viziunea prizonierului dorit de libertate.

Mulți Ruși cred, că după înfrângerea Germaniei, Rusia va deveni mai bună. Dar nu cumva mai rea? Această întrebare începe de pe acum a neliniști pe unii Ruși, cari credeau altfel la începutul războiului și cari nu văd încă un semn de ameliorare, nici o tendință a guvernului de a răspunde dorințelor și speranțelor poporului.

Tot ziarul „Vorwärts” publică o scrisoare a lui Petru Peteff, pe care ziarele „Times” și „Daily Chronicle” au refuzat s'o publice și în care autorul ei spune:

— Este adevărat, că anumiți socialiști ruși, revoluționari și anarhiști, uitând totul, s'au asociat guvernului rusec, dar guvernul n'a uitat și n'a învățat nimic. Cele mai multe guverne europene au dat amnestie, numai închisorile rusești sunt azi pline ca în totdeauna. Zeci de mii de tineri, bărbați și femei, a căror singură crimă a fost, că au luptat pentru libertatea poporului rus, continuă să sufere

martirajul. În închisorile dela Orel, Smolensk și Schlüsselburg, acum ca și înainte, cei închiși sunt chinuți.

Dela izbucnirea războiului ziarele muncitorești „Rabochata Gazetta” și „Za Pravdu” nu mai pot să apară și redactorii au fost aruncați în închisoare.

Ar putea să ne spună d. Wells de ce acești oameni și toți frunțași de seamă ai sindicatelor muncitorești din Rusia sunt ținuți în închisori, dacă toate partidele din Rusia, afară de reacționarii extremi au primit cu însuflețire războiul, cum asigură d. Wells?

Spic.

Apel urgent.

către învățătorii români din ținutul: Năsăud, Bistrița, Dej, Siblu, Secuime, Brașov, Caransebeș și Bănat.

Dragi colegi,

Frații și fiii neamului nostru, în tovarășie cu ceilalți fii ai patriei, se luptă cu o rară vitejie pe câmpul de război pentru binele patriei, — jertfându-și viața și sângele.

Lupta ce o poartă acești eroi este grea și sfântă, iar greutățile ce le înving sunt nespuse de mari.

Aceste greutăți se potentează prin apropierea grabnică a timpului de iarnă, când gerul cumplit ce-i așteaptă pe câmpiile de războiu în Rusia, le va face zilele aproape insuportabile.

Voi, vrednicii luminători ai harnicului popor român dela începutul războiului ați fost cu gândul la acești eroi și, alcătuind marele comitet „Jertfa învățătorilor români”, ați colectat din belșug pansamente și albituri pentru răniții în războiu.

Prin aceasta nu numai V'ați făcut cu cinste datorințele de buni patrioți și cetățeni credin-

Raze de soare

Sunt, iată, câteva zile de când norii s'au infundat în zare și o căldură binecuvântată infășură fața pământului ca o manta groasă. Mă simt atât de bine în căldura asta, atâtea valuri de tinerete se pornesc din adâncimile neștiute ale sufletului și-mi pun tot trupul în vibrare.

E un fenomen care se petrece cu mine de atâtea ani. Vremea urită mă indispuce, spiritul mi se îngreuiază și sufer de o morozitate posăcie, insuportabilă. Vremea bună, însă, îmi înseninează viața, mi-o colorează, îi dă intensitate, rafinerie, gesturile mi se iutesc, cuvintele-mi curg vertiginos.

În timp de vreme rea mersul cugetării mele e poticnit, e forțat, și degenerază până la brutalitate. Îmi vine să ocolesc societatea, căci numai strica pot. Adeseori mă prinde un desgust de mine însu-mi ce mă perse-ută, încât îmi vine să-mi fac sfârșitul. E o stare sufletească asta atât de generală. Unii-i zic seriozitate, alții gravitate, alții — cam limbuți, i zic pe nume: prostie. Eu încă sunt foarte în clar cu mine: o astfel de stare sufletească mi-e periculoasă, pentru că mă simt de-adreptul *bolnav*.

Dimpotrivă, în timp de vreme bună, sufletul meu abundează de sănătate, fiecare rază de soare are un efect binecuvântat, spiritul meu e susceptibil pentru deslegarea celor mai încurcate probleme, argumentează repede și ulmitor de clar, e combativ. Sunt capabil în ast-

fel de zile să înving greutăți mari, să muncesc timp îndelungat fără să mă istovesc, într'un fel de impasibilitate de om intelectualizat perfect (notez cu mândrie că sunt în stare să gust unele clipe din vieța unui astfel de om). În timp de vreme bună sunt *sănătos*.

Evident că la aceste două sinteze de simțăminte n'am putut să ajung decât după îndelungate spionări asupra felului meu de a fi. Odată ajuns până aci, ca orice om sărac ajuns la avere, nu mă mulțumesc cu cât am, ci continuez. Cea mai apropiată dorință mi-ar fi să-mi pot permanentiza sinteza a doua. Strașnică greutate! Dar în fine nu există succes fără greutate, sau dacă dai de o greutate și ești în stare s'o birui ești sigur că ai un succes. Așa că unele succese sunt câștigate cu deplină conștiință, altele-ți cad mură 'n gură, nepremeditate.

Succesul meu ar fi să fie din categoria primă. Cum oare aș putea să-mi permanentizez starea mea de bonomie, de sănătate, de cultură? Îmi pare imposibil. Vremea bună și vremea rea se persecută alternativ și nici o minte omenască nu poate iscodi taina curentelor lor.

Ce-i de făcut? A!... ideea, foarte simplă. Vorba aceea: *la verité e toujours simple*. Fac abstracție de vremea urită, îmi forțez fantezia ca chiar în cel mai negru întuneric să-mi închipuiesc cea mai clară, mai senină vreme. Cu forțarea activității fanteziei prin urmare e posibil să treci și peste greutatea asta...

Fantezie! Destinde-ți aripele și haid cu mine să colindăm meleagurile pe cari un popor a robbit câteva sute de ani. Tu, zeită misterioasă, mi-ai dat posibilitatea să pot evoca rând pe rând, până în amănunțimi, întreagă dăra de întuneric pe care a lăsat-o el în istorie. Cne ar îndrăzni să zică: „dără de lumină”? Lumini s'au aprins puține, abia în fiecare veac câte una, și la flacăra lor abia se știa încălzi o mână de cărturari. Domn, despot peste poporul ăsta a fost întunericul.

Punem cazul — ajută-mi zeită! — că poporul ăsta ar fi surprins deodată de o năvală orbitoare de lumină... ce-ar face? Ar sta înmărmurit de admirație ca acel om de care povestește Carlyle undeva, trezit, după o viață suterană de 30 de ani, în fața unei privelști întinse, bogate în lumină de soare. În câmpii de flori și cântece de paseri, o natură care tresaltă de libertate și bogăție în colorii. Ar fi într'un adevărat raiu pământesc.

Ce lucru minunat ar fi ca popoare trăite până acum în greu năcaz și beznă adâncă, după războiu să se poată bucura de o netărmurită libertate, de o nemărginită lumină.

Toată lumea ar binecuvânta războiul. Eu m'am înfruptat bogat din roadele libertății, le cunosc binefacerile cari sunt: lumină, cultură. Adu Doamne minunea asta printre noi, și-ți vom ridica altare în sufletele noastre, zi de zi vom aduce ofrande....

I. Săgeată.

Prețul unui exemplar 10 fileri.

cioși ai patriei; ei totodată ați aflat prilejul cel mai bun a traduce în fapte cele mai nobile sentimente de caritate creștinească.

Munca voastră cinstită a și fost apreciată nu numai de toți oamenii de bine, ci și de către cei mai înalți cărmuitori ai patriei, iar ca recunoștință a acestei jertfe, Ex. Să d. ministru al instrucțiunii publice a binevoit a se îngriji, ca cheltuielile de transport ale colectelor noastre să fie suportate prin acest ministeriu.

La un gest mai frumos decât acesta nici că ne-am putut aștepta.

Frați colegi,

Răsboiul crâncen, ce trebuie să-l purtăm cu cinste și demnitate, promițând a fi de o durată mai lungă decât se gândea la început, — pe noi, dascălii români, încă ne așteaptă **nouii dăruiri**, cari ne poruncesc să grăbim într'ajutorul vitejilor soldați cu ceace le putem face mai bună îndemână:

cu materiile calde de iarnă.

Comitetul vostru „**Jertfa învățătorilor români**” se adresează, deci, încă o dată către toți colegii din ținuturile arătate în fruntea acestui Apel, cu frățesca rugare, ca cu **posibila grabă să colectați peptare și pănură de lână (albă ori neagră)** din care își face poporul nostru **ciocescii și sumanul de iarnă** și aceste colecte — pachete în lăzi simple de scânduri (Verschlag) — să le trimiteți cu urgență la următoarea adresă: „**Vörös Kereszt**” központi iktára în Budapesta care apoi va îngriji de prelucrarea acestei materii.

Aceste pachete se trimit **nefrancate** (fizetellen), iar **coalele de transport** (fuvarlevél-ül) ce-l veți primi, cu **posibila grabă** să le trimiteți la adresa: **Ioan P. Lazar**, redactorul „Gazetei învățătorilor” în Szilágyosmlyó (Șimleu), care — pe baza încredințării ce o are — va dispune ca aceste pachete să fie **rescumpărate** prin ministeriu.

Se pot colecta și **ciocrecl și sumane** mai puțin purtate, dar să fie bine spălate și curate.

Învățători români,

Când ne adresăm către voi — pentru a doua oară — suntem convinși, că și de astădată ve-ți face desul acestui Apel frățesc și creștinesc; și veți colecta în cercuri cât mai largi pănura ce vi-se cere, bineștiind, că prin aceasta ridicați totodată și cinstea întregului corp învățătoresc român la nivelul care i se cuvine.

Comitetul deodată roagă și pe M. O. Domni preoți și protopopi, ca să dea mână de ajutor învățătorilor colectanți vestind în biserică lipsa acestei jertfe și însemnătatea ei, atât din punct de vedere creștinesc cât și cetățenesc.

Comitetul

„**Jertfa învățătorilor români**”
pentru ajut. soldaților răniți în răsboi.

La moartea regelui Carol.

Presă rusă despre regele Carol.

Intreaga presă rusească dă o însemnătate excepțională morții regelui Carol, din punctul de vedere al politicii internaționale.

„Ziarul „*Rietch Leading*” amintește cinstea, stătornicia și credința defunctului rege, care a făcut din țara-lui o putere de care trebuie să se țină socoteală. Raza politicii sale au făcut din România, în cursul anului trecut arbitru păcii în Balcani, rol care va fi eventual accentuat prin greselile politice ale altor țări balcanice.

„*Rietch*” spune că fiecare trebuie să se plece în fața acestui mormânt de curând deschis.

Acelaș ziar a publicat două lungi articole, scrise de profesorul Palinkoff, despre regele Carol.

„*Novoje Vremja*” relevă nobleța sufletului regelui Carol și spune că a contribuit în mod puternic la progresul culturii României.

„*Birjevya Viedomosti*” amintește activitatea defunctului rege, facultățile sale emnente și arată că România i-ar datora buna stare a finanțelor sale și armata sa exemplară, a căror merite au fost cunocute în răsboiul dela 1877.

„*Petrogradski Curier*” zice că regele Carol a fost personalitatea cea mai de seamă în istoria liberării popoarelor balcanice de sub jugul turcesc. (Westnik).

Politica Angliei în Irlanda.

Articolul unui profesor din Dublin.

Profesorul irlandez, *Mac Eldarry*, combate în ziarul „*Dublins Independent*” pe un coleg al său, care făcuse declarații prea indulgente față de generozitatea Angliei. Deviza Angliei în politica ei față de Irlandezi, este: „paște murgule iarbă verde”. Eu însă, — continuă profesorul *Mac Eldarry* — sunt dintre aceia care nu cred în generozitatea Angliei, și-l invit pe colegul meu, d. Thompson, să-mi citeze un singur caz din istorie, când Anglia ar fi acordat irlandezilor vre-un drept, afară de cazuri excepționale, când era silită de împrejurări fatale. În 1782, într'adevăr, Anglia a acordat irlandezilor anume libertăți, în urma presiunii corpului de voluntari ce se organizase și fiindcă era imediat după înfrângerea suferită în America.

Îndată ce s'a întremat Anglia și din nenorocire s'a disolvat corpul voluntarilor irlandezi, s'a revenit asupra drepturilor acordate și dieta irlandeză a fost disolvată pentru totdeauna.

La fel s'a petrecut și după răsboiul cu Burii. Astfel se explică cum a trecut, neîncrederea față de englezi în sufletul poporului nostru irlandez; dovadă proverbul vechiu popular, care spune: „*Ferește-te de copita calului, cornul bouului și zimbetul englezului*”.

Astăzi — încheie d. *Mac Eldarry* — iarăși ne zămbesc englezii, fiindcă au nevoie de noi. Asta nu-i va împiedica însă, să se încumete iarăși la noi, după ce vor fi trecut timpurile grele.

Răsboiul.

Ofenziva în Galiția.

Budapesta. — Dela cartierul principal se anunță: În Galiția de mijloc, mai cu seamă spre nord dela râul Strviaz, violența luptei ia proporții tot mai mari. Ofenziva noastră cucerește tot mai mult teren spre est. În unele puncte, mai cu seamă pentru înălțimile de importanță, se luptă de ambele părți cu multă înversunare. Toate încercările dușmanului de a recuceri dela noi înălțimea Magiera, au fost zadarnice. Din contra trupele noastre au cucerit și înălțimile ce se ridică spre nordost dela Tiskowice, pentru cari s'au dat lupte foarte violente. Prisonierii povestesc despre efectul îngrozitor al tunurilor noastre. Dela Strviaz spre sud, unde frontul nostru se întinde dincoace de Stary-Sambor până la Stryj, lupta continuă. Trupele noastre, alungând dușmanul au ocupat Körösmező și Seretul. — (Biroul de presă al guvernului.)

Ruperea relațiilor diplomatice între Turcia și Anglia.

Berlin. — Intre Anglia și Turcia ruperea relațiilor diplomatice e iminentă. Ambasadorul Turciei la Londra, Haki Pașa, a plecat din capitala Angliei la Constantinopol.

Răbdarea Bulgariei e pe sfârșite.

Sofia. — Semioficiosul „*Narodni Prava*” scrie într'un primarticol despre stările din Macedonia sârbească:

Europa încă nu cunoaste bine Serbia. Se știe despre ea, că în ea se cresc și se patronază regicizii. Dar în Serbia există lucruri și mai îngrozitoare. În Macedonia curge sângele fratrilor noștri bulgari nevinovați. În Macedonia au înrolat în armata sârbească și copii de 15—16 ani. Dintre aceștia mai multe mii au

fost omorâți de gloantele puștilor și tunurilor austro-ungare. Autoritățile sârbești aranjează în Macedonia de săptămâni de zile adevărate progromuri. Trebuie să înceteze aceste stări. Bulgaria va încerca la Niș în chestia aceasta demersul cel din urmă. Iar dacă atrocitățile și nedreptățile nu vor înceta, vor șuera deasupra câmpiilor sârbești gloantele și srapițele bulgare. Aceasta să o ia la cunoștință cei din Niș și Petrograd.

Pretențiunile Persiei față de Rusia.

Constantinopol. — „*Ikdam*” în baza informațiilor ce deține din sursă autentică, publică textul notei guvernului persan adresată Rusiei. După informațiile ziarului nota conține următoarele patru puncte:

1. *Persia cere Rusiei să respecte vechia convențiune ruso-persană, după care Rusia garantează integritatea teritorială a Persiei și se obligă să nu exercite nici când vre-o influință în Persia;*

2. *Persia consideră ca nul înțelegerea anglo-rusească din anii 1908 și 1911, în care Rusia și Anglia stabilesc teritoriile persane asupra cărora aceste două puteri vreau să-și realizeze influința lor;*

3. *Persia cere Rusiei să-și retragă trupele din nordul Persiei;* și

4. *Rusia să nu se ingereze în toate afacerile financiare și economice ale Persiei.*

Francezii au sechestrat un vapor român.

Viena. — „*Reichspost*” află dela corespondentul său din București: Flota franceză a capturat în Mediterana vasul comercial român „*Iul*” și i-a sechestrat întreg încărcământul. Vasul acesta este proprietatea unei societăți românești și transporta o mare încărcăminte de lemne. În Mediterana vasele franceze au capturat vaporul și l'au dus în Algir, unde au descărcat lemnele, dar au plătit prețul în bani gata. S'a stabilit, că vasul era considerat ca vas german, deoarece căpitanul poartă numele de *Aschinger*.

Nouii trupe engleze în Europa.

Berlin. — A. W. — „*Berliner Tagblatt*” află din Londra: Contingentul canadian a sosit în apele imperiale. Canada mai organizează un al doilea corp expediționar cât mai repede posibil. Un alt exemplu de minunată lealitate din imperiu este organizarea unei trupe antrenate de către colonia engleză din Shanghai pentru front. Ministerul de răsboi a primit această ofertă.

Schimbări în diplomație.

Sofia. — Exministrul la Atena d. *Hagimisefi* a fost numit ministru a Londra înlocuind pe *Madgearoff* care a fost transferat la Petersburg. (Agentia bulgară).

Întelegere bulgaro-italiană.

Sofia. — Știrea lansată de ziarul grec „*Macedonia*” că delegații italieni s'ar fi aflând la Sofia spre a încheia în vederea unei acțiuni comune este inventată pe de-a-ntregul. (Agentia bulgară).

Lupta în Marea Adriatică.

Budapesta. — Dela cartierul principal se anunță: Privitor la evenimentele din Adriatică comandamentul suprem a dat următorul comunicat:

În 17 cor., dimineața, câteva torpiloare și submarine de ale noastre, precum și un hidroplan au intrat în apropiere de Ponte di Ostro, în luptă cu crucișătorul francez a năvălit *Waldeck Rousseau*. Deși crucișătorul francez a năvălit cu un foc foarte violent asupra vaselor noastre, ele s'au retras în port fără să fie atinse. Crucișătorul francez a bombardat farul din Ponte di Ostro, ruinându-i balconul. Grosul escadreii franceze, care se ținea în depărtare mai mare, îndată ce s'au arătat submarinele noastre, s'au depărtat în grabă. În 18 cor. dimineața torpiloarele noastre au circulat în fața portului Antivari. Ele au distrus din apropiere cu câteva gloanțe de tunuri câteva măgăzini și vagoane încărcate. — (General major *Höfer*, locțiitorul șefului statului major.)

Bari. — Din Sârbi: Flota anglo-franceză zile nu s'a auzit în litoralul dalmatic. Cattaro. Un torpiloare asupra vaselor franceze în imediata apropiere a portului s'a refugiat.

Francezii

Berlin. — Dela Trupele, cari înaintul mării au dat lo. Cu aceste nevest dela Lille au ne. Pe câmpul de nici un eveniment presă al guvernului

Situația pe câmp

Budapesta. — serie întreagă de vor fi conform do trazăie situației re

1. Pretinsa vi parăsirea unui m Drinei, iar nu pen Sârbi, a căror atac cât podul acesta r răsirea podului a manul nici n'a înc

2. Pe coasta r rile foarte apropo proape în fiecare Sârbi. O importan lupte. Știrile desp bești pe coasta a vertirea stării ad în aceeaș zi, în c tat o victorie, pe mai spre sud am mult mai însemn riei lor.

3. Divizia, pe c își continuă acțiun platoul Romanja-vizie au înprăștia lupte eroice 3—4 cut prisionieri pe prin păduri.

Toate aceste c tele sârbești, cari mentar. (Biroul d

Pregătirile c

Berlin. — „*Be* ziarele din Lisabon reile pasagii desp Portugalia;

După cum scria tugalia era decisă parte la răsboiul ziar portughez a se vor alătura la gleze. Mai întâi rie sub comanda

Un alt ziar pe tal” scrie privito va trimite Portu Până când unii s tem pentru spor nuri, sistem Schin 4 detașamente de corpul de expedi oamenii, în al do trece peste 2500 trimise mai târziu cavalerie și de p ma o divizie sub lului ludice da publicat licitație uniforme, deoar pe câmpul de

Afară de aceasta ordin pentru cum zilele cele mai ar fiterii din statul sado și căpitanu Ferraz. Misiunea preună cu statul cipare a Portuga

Bari. — Din San Giovanni di Medua se anunță: Flota anglo-franceză, despre care vre-o 5 zile nu s'a auzit nimic s'a arătat iarăși în fața litoralului dalmatin, bombardând Bocche di Cattaro. Un torpilor austro-ungar a împușcat asupra vaselor franceze. Două glonte au căzut în imediata apropiere a unui vas francez. Torpilorul s'a refugiat apoi.

Francezii respinși la Nieport.

Berlin. — *Dela cartierul principal se anunță: Trupele, cari înaintază dela Ostende pe malul mării au dat la Nieport peste forțe dușmane. Cu aceste ne găsim acum în luptă. Spre vest dela Lille am respins noui atacuri dușmane. Pe câmpul de războiu oriental nu a avut loc nici un eveniment mai important. — (Biroul de presă al guvernului).*

Situația pe câmpul de războiu din Sârbia.

Budapesta. — Presa sârbească lansează o serie întreagă de victorii sârbești, cari desigur vor fi conform dorințelor sârbești, dar cari contrazic situației reale și se reduc la următoarele:

1. Pretinsa victorie dela Kurilatca a fost părăsirea unui mic pod din cauza revărsării Drinei, iar nu pentru că am fi fost constrânși de Sârbi, a căror atac e cu atât mai neimportant, cu cât podul acesta n'a avut nici o importanță. Părăsirea podului a urmat în toată ordinea și dușmanul nici n'a îndrăznit să ne atace.

2. Pe coasta muntelui Kuevo, fiind fronturile foarte aproape de olaltă, se dau lupte aproape în fiecare zi, atacând când noi, când Sârbi. O importanță deosebită însă, n'au aceste lupte. Știrile despre o victorie a trupelor sârbești pe coasta acestui munte, sunt numai pervertirea stării adevărate. Dușmanul retace că în aceeași zi, în care Sârbi pretind a fi reportat o victorie, pe coasta dealului Kuevo, puțin mai spre sud am respins un atac al Sârbilor cu mult mai însemnat și sprijinit de focul artileriei lor.

3. Divizia, pe care pretind Sârbi a o fi bătut, își continuă acțiunea de a curăți de dușman platoul Romanja—Planina. Părți din această divizie au împrăștiat în 12 și 13 Octombrie, în lupte eroice 3—4 batalioane dușmane și au făcut prizonieri pe soldații și ofițerii ce rățeau prin păduri.

Toate aceste caracterizează deplin rapoartele sârbești, cari nu mai au lipsă de nici un comentariu. (Biroul de presă al guvernului).

Pregătirile de războiu în Portugalia.

Berlin. — „Berliner Tageblatt” publică din zărele din Lisabona, sosite la Berlin, următoarele pasagii despre pregătirile de războiu în Portugalia:

După cum scrie „Diario de Noticias” Portugalia era decisă încă prin 2 Octombrie să ia parte la războiu împotriva Germaniei. Numitul ziar portughez anunță, că trupele portugheze se vor alătura la aripa stângă a armatei engleze. Mai întâi vor fi trimise trupe de artilerie sub comanda generalului Iayme de Casto.

Un alt ziar portughez din Lisabona „Capital” scrie privitor la numărul trupelor cari le va trimite Portugalia pe câmpul de războiu: Până când unii spun că noi am dori să trimitem pentru sporirea armatei engleze 120 tunuri, sistem Schneider-Canet, alții iarăși numai 4 detașamente de câte 3 baterii. În primul caz corpul de expediție s'ar compune din 5000 oameni, în al doilea caz numărul soldaților ar trece peste 2500. Celelalte trupe cari vor fi trimise mai târziu vor fi trupe de infanterie, cavalerie și de pioneri. Toate laolaltă vor forma o divizie sub comanda supremă a generalului Iudice da Costa. Guvernul portughez a publicat licitație pentru liferarea a 18.000 de uniforme, deoarece divizia nu poate pleca pe câmpul de războiu în uniformă ușoară. Afară de aceasta ministerul de războiu a dat ordin pentru cumpărarea a 2000 de catări. În zilele cele mai apropiate vor pleca în Anglia ofițerii din statul major: colonelul Garcia Rosado și căpitanul de artilerie Roberto Ivens Ferraz. Misiunea lor e, ca să stabilească împreună cu statul major englez planul de participare a Portugaliei în războiu. În baza acor-

dului anglo-portughez, Portugalia a fost obligată să sprijinească pe Angia, când i se cere, cu soldați și vase de războiu, dacă vre-un dușman al Angliei ar încerca să-i atace teritoriul ei european sau colonial.

Turcia se aventurează.

— In pragul războaielor turco-rus și greco-turc. —

Arad, 21 Oct.

Din Constantinopol vine știrea, că guvernul otoman imediat după izbucnirea conflagrației europene a ordonat mobilizarea parțială a armatei turcești. Raporturile între puterile triplei înțelegeri și Turcia devin tot mai încordate. În consecință, și mobilizarea armatei turcești se face tot mai febril. În primul rând au fost chemați sub drapel corpurile de armată din Anatolia compuse numai din Musulmani, cari dau un efectiv de 800.000 soldați de rând și trupe de geniu. Aceste corpuri de armată au fost trimise pentru apărarea graniței dela nord. Mobilizarea se continuă tot mai febril.

În prezent e terminată și concentrarea corpurilor de armată din Asia rânduite la granița rusească.

Deci, în prezent întreagă armata otomană e mobilizată. Armata a primit și comandant nou. Zilele acestea sultanul a numit comandant suprem al întregii armate otomane pe Liman von Sanders pasa, reorganizatorul de origine germană al armatei otomane, care până acum era comandantul corpului de armată din Constantinopol și al armatei otomane europene.

După alte versiuni din Constantinopol, Turcia face mari pregătiri și pe mare. În curând va intra în acțiune și vasul „Hamidié”, cunoscut în cursul războiului balcanic sub numirea de „Vasul fantomă”. Vasul acesta a fost împărțit pe lângă cuirasatele „Goeben” și „Breslau”.

Comandant al vasului „Hamidié” a fost numit iarăși Rauf bey, cunoscut din timpul războiului balcanic.

După svonuri din Constantinopol Enver pașa a organizat o comisiune pentru conducerea panislamismului.

München. — Din Odessa i se telegrafiază lui „Neueste Nachrichten”: Ziarele din Odessa publică un comunicat al autorității în care se atrage atenția populației asupra faptului, că Germania, după cum se pare a înhamat-o pe Turcia definitiv și că, în consecință, Turcia vrea să se aventureze. E foarte probabil, deci, că flota otomană, să debarce trupe în vre-un punct al Mării Negre. Se poate chiar și la Odessa. Dar faptul acesta să nu intimideze pe nimeni, deoarece flota rusească din Marea Neagră e gata de luptă și are forțe egale cu flota otomană, ba în curând va fi mult mai superioară celei turcești.

Considerând eventuala debarcare de trupe otomane pe teritor rusesc, populația de pe litoral să nu uite că operații mai mari pe litoralul Mării Negre nu se pot executa fără o stăpânire a teritoriului.

La această știre numitul ziar adaogă, că flota otomană, fără de nici o considerare la aceste amenințări, își continuă pregătirile.

Mai nou se constată o încordare tot mai primejdioasă a raporturilor turco-grecești. În legătură cu tensiunea raporturilor turco-grecești e și călătoria la Petersburg a primului ministru grec Venizelos, unde acesta va avea o importantă întrevvedere cu d. Sassonov.

Mulțămită publică.

(Urmare).

Pentru „Ambulanța Petran” din Cluj au mai contribuit următorii:

- Suma de mai înainte cor. 1451.59
- I. Lista institutului de credit și economii „Economul”:
- „Minerva” inst. de cred. și ec. Becean 10.—
- Colecta d. preot Harșianu, Chimitehnic 20.—
- „Codrul” inst. de cred. și ec., Buteni 20.—
- „Reuniunea fem. rom.” din Gherla 35.—
- „Zorile” inst. de cred. și ec. Mărgău 8.—
- D. Rom. Ramonțan, preot Mărgău 4.—
- Dna Georgina Ramonțan, Mărgău 2.—

- D. I. Mango, învățător, Mărgău 3.—
- Colecta dnei Georgina Ramonțan, Mărgău 3.—
- „Sebeșana” inst. de cre. și ec. Sebeșul-săsesc 10.—
- Colecta Cojognenilor prin d. I. Hațegan, protopop 4.—
- „Lulia” inst. de cred și ec. Alba-Lulia 50.—
- Exc. Sa d. metropolit gr. cat. Dr. Victor Mihalyi —Blaj — ajut. grațional 50.—
- D. Antoniu Mocsonyi de Foen (prin d. secretar Ionașiu) Arad 50.—
- Colecta d. profesori din Brad (St. Albu, Dr. I. Radu, Dr. Tr. Suciu, Vasile Boneu, I. Kéri, V. Harduțiu și Dr. P. Oprîșa) 9.—
- D. Ioan Hațegan, protopop, Cojogna 40.—
- Colecta d. preot Octavian Florian, Sânger 43.20
- Colecta d. Dr. Bașiota:
- I. Diamandi, șefcont., Oradea-mare 5.—
- I. Poruțiu, director de bancă, B.-Huedin 10.—
- G. Condor, preot, Calata-mare 5.—
- E. Petran, preot, Almașul-mare 5.—
- M. Marinceș cassar, B.-Huedin 5.—
- Dr. A. Pop avocat, B.-Huedin 5.—
- Dr. S. Pop c. adv., B.-Huedin 1.—
- V. Bologa funcționar de bancă, B.-Huedin 1.—
- D. Dr. Iacob Radu, canonic, Lugoj 10.—
- Col. fil. Gherla: d. Dr. C. Rus adv. Gherla 20.50
- Al. Pop, funcționar de bancă 1.70
- Valer Popescu, preot, Dîrgea 10.—
- Contribuiri mărunte 6.80
- „Aurora” inst. de credit și economii, Năsăud 20.—
- Total cor. 1918.79
- Primească marinimoșii donatori profunđa noastră mulțumită.
- Cluj, 9 Octombrie 1914.
- Administrația „Ambulanței Petran”.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 21 Octombrie 1914.

Dela poștă ni se comunică, cu datul de 16 Octombrie, că de aici înainte toate scrisorile simple și recomandate pentru străinătate sunt a se trimite deschise. Numai scrisorile oficiale ale autorităților, precum și scrisorile în Bosnia și Hetegovina se pot trimite închise. Colete (pachete) și scrisori de bani, dacă se trimit în străinătate (iarăși cu excepția Bosniei și Hertegovinei) nu pot conține comunicate în scris și nici pe buletinele de expediție și mandate nu este permis a scrie nimic. Coletele și scrisorile de bani pentru străinătate se aduc deschise la oficiul poștal și se închid în fața oficianțului poștal. Pachetele pentru străinătate se vizitează în decursul transportului.

Știri din România. Serviciul maritim român face cunoscut, că până la noui dispozițiuni s'a suspendat cursele vaporului, care pleacă Luni seara din Constanța pentru Kavarna, Balic, Constantinopol.

— Ministerul de finanțe a dat ordine pentru prohibirea exportului de grâu. În legătură cu această deciziune, direcțiunea căilor ferate a comunicat tuturor gărilor, să nu mai primească în stațiuni depuneri de grâu pentru export. Totdeodată s'au dat instrucțiuni, că chiar depozițiile de grâu aflate încă în gări să fie luate înapoi de cei ce le-au depus, fiindcă nu se mai pot exporta.

— Școala națională de poduri și sosele va fi reorganizată și se va numi școala politehnică. Pentru aceasta, o comisiune compusă din dnii: C. Mironescu, A. Saligny, Em. Balaban, T. Dragu, P. Zahariade, Vasilescu-Karpen, profesori la școala de poduri și dnii: David Emanuel, N. Coculescu, L. Mrazec, Titeica și Lalescu, profesori universitari, a elaborat un regulament complet asupra școalei politehnice.

— Direcția serviciului sanitar a fost înștiințată că s'au ivit cazuri de holeră în jurul orașului Kiev. Ca atare s'au luat măsuri necesare pentru călătorii cari vin din aceste localități.

— D. Dr. Sion, directorul general al serviciului sanitar a delegat pe toți medicii inspec-tori să viziteze punctele de frontieră, organizând un riguros serviciu de control asupra persoanelor, care vin din localitățile contaminate de holeră.

— Ministerul de finanțe a comunicat căilor ferate, că este prohibit și grâul aflat în vagoane, care sunt pe drum spre graniță sau chiar la punctele de frontieră. În același timp, s'au luat măsuri ca toți cei cari au predat aceste mărfuri

să și le ia din gări, sau să comunice, unde în interiorul țării să li se transporte marfa.

— Orice român de aici urmărește cu inima strânsă și plină totodată de o legitimă mândrie, buletinele cu privire la faptele vitejești și jertfele Românilor în luptele ce se dau.

Steag național în Pecica. Mercuri în 14 Octombrie a. c. au plecat din Pecica-Română 250 feciori la asentare, la Arad, în frunte ducând un frumos și mare steag național român. Încă în zorile dimineții frumoasele cântări ale feciorilor și muzica românească au trezit întreg satul din somn. Toți feciorii noștri s'au strâns la casa orașului unde steagul nostru național românesc înfipt fălăea frumos și măestos, aducându-ne aminte de zile mai bune. La noi în Pecica nu s'a mai pomenit să mai fi fost până acum steag național. Se mirau toți și ziceau că, oare pentru ce n'a avut omenie până acuma steagul nostru românesc. Tot poporul cu ochii plini de lacrimi de bucurie se uita la el.

Dela casa orașului apoi au plecat feciorii noștri în cântece naționale și sunetul muzicii până la gară, petrecuți fiind de peste 3 mii de persoane, fete, feciori, oameni și femei. Și străinii se mirau de frumusețea colorilor steagului nostru românesc. Iar jandarmii se uitau numai chiorâș la steagul nostru, însă n'au zis nici un cuvânt.

Pe steag era și chipul împăratului nostru Francisc Iosif.

Cântecele naționale le-a instruit iubitul nostru preot Dr. I. Felea și iubitul învățător E. Hghișianu.

On. membre al comitetului Reuniunii femeilor române din Arad sunt rugate a participa la consiliul (ședința) comitetului ce se va țineea Sâmbătă, în 11/24 Octombrie a. c., orele 5 p. m., în localul școlii de fete. Ordinul de zi: 1. Dare de seamă asupra listelor și colectelor făcute pentru ajutorarea familiilor celor duși în războiu. 2. Alte chestiuni curente. Arad, 20 Oct. n. 1914. — Sofia Beleş, prezidentă.

Anuarul băncilor române pe anul 1915. — Anul XVI. Redactor: Constantin Pop. — Sibiu: Tipografia arhidiecezană, 1914. Prețul cor. 4.30 incl. porto. — Cunoscutul sematism al institutelor de bani, însoțirilor și altor întreprinderi românești din Ardeal și Ungaria a apărut în zilele acestea, în formatul obicinuit și în extensiune de 18 coale de tipar.

Partea calendaristică, omisă în anul trecut din „Anuar” s'a introdus din nou în Anuarul de pe 1915, conținând partea aceasta pe lângă calendarul anului viitor, încă următoarele îndrumări și notițe de interes și folos pentru cercurile băncilor și pentru ori cine:

Mărimea normală a bancnotelor, Termenul ultim pentru răscumpărarea și retragerea din circulație a bancnotelor Băncii Austro-Ungare; Timbrele de documente în circulație; Chei pentru calcularea intereselor; Competințele de timbru, ce obvin mai adeseori în practica băncilor; Competința de timbru a registrelor; Scala de timbre; Tarifa telegramelor și postală și Monetele diferitelor state.

Sematismul însus conține pe 17 coale (264 pag.) datele privitoare la 150 de institute de bani, societăți pe acții, dela „Solidaritatea” și „Banca generală de asigurare” dela 73 de însoțiri de credit și dela 24 societăți comerciale, însoțiri de consum și alte întreprinderi românești, indicând la fiecare: firma în toate limbile înprotocolate, sediul (comitatul) nr. telefonului, calitatea de membru la „Solidaritatea”, anul fondării, capital social, prețul acțiunilor, dividendă pe ultimii 3 ani, termenul de prescripție a cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei și foile oficiale ale societății. Mai departe: numele membrilor din direcțiune, din comitetul de supraveghere și al funcționarilor, bilanțul și contul profit și pierdere pe anul 1913, distribuirea profitului net și al cotei de binefacere.

Un capitol special cuprinde asocierea băncilor noastre „Solidaritatea”, arătând scopurile și menirea acestei însoțiri, în ordine alfabetică pe membrii ei, condițiile de primire, numele membrilor din direcțiune, din comitetul de supraveghere și al revizorilor experti ai însoțirii; în fine bilanțul ei pe 1913.

După o tabelă a „Dividendei băncilor române pe 1913” urmează două sumare: unul după sedii, arătând în cari orașe și comune, ce întreprinderi românești sunt și altul alfabetic, cuprinzând toate întreprinderile din sematism.

Prețul „Anuarului” pe anul 1915 legat în pânză este cor. 4.30, incluziv porto și se poate comanda la Administrația „Revistei Economice” în Sibiu — Nagyszeben.

† **Preotul Ilarie Sârbu**, fost paroh în America, după un morb îndelungat și greu, a decedat în 4 (17) Octombrie a. c. în al 31-lea an al vieții și al 4-lea al preoției. Inmormântarea a avut loc Luni, în 6 (19) Octombrie, în cimiterul din Roscani. Odihnească în pace.

Cinstea cazacilor. La o cărciumă dintr'un sat românesc din Bucovina intră în miez de zi trei cazaci, înalți și strașnic de firoși. Ei comândă vin și diferite mâncări. Cărciumarul, român de fel, îi servește cu oarecare groază în sufler.

Stau cât stau și dau să plece.

— Stați, fraților se răsti unul din ei. Să plătim omului dreptul lui.

— Nu e nevoie, obiectă românul cu jumătate glas.

— Nu se poate creștine. Ce e al dtae, e al dtae. Trebuie să-ți plătim, așa ne este ordinul.

— Apăi, o să-mi dați numai un franc de parale.

— Ba face mai mult, române. Spune cât face și plătim cinstit.

— Iată doi franci în cap.

Bunii cazaci scoaseră o pungă soioasă și plătiră până la centină.

Românul făcu niște ochi de mirare de credea că vrea să cuprindă toată lumea cu o singură privire. Dar a încercat bietul om o mare dezamăgire. Când să intre în casă, găsi ușa scoasă din tâtâni și lada în care avea toată averea agonisită după ani de muncă, golită până la fund. În timp ce cărciumarul își servea clienții, unul din ei se furișă în casă și făcu isprava.

Dar nici nu era lucru mare: vre-o 1200 fiorini.

Cinste căzăcească. — („România” Brăila).

Lista soldaților români, răniți și căzuți pe câmpul de război, continuă a apare regulat și a ne da după raportul ministrului de războiu un conspect minuțios și autentic despre soldații români căzuți și răniți pe câmpul de războiu. Au apărut deja numerii 1—28, dintre cari nrul 9 cuprinde regimentul 37 din Oradea-mare, nrul 8, 11 și 15 regimentul 33 din Arad, nrul 12 și 14 regimentul 64 din Orăștie, 62 din Cluj, 51 din Alba-Iulia și 37 din Oradea-mare, nrul 16 cuprinde români din regimentul 39 din Dobrița și 61 din Timișoara, nrul 17 cuprinde regimentul 43 din Caransebeș și Biserica Albă, iar nrul 18 soldații din regimentul 64 din Orăștie și regimentul 8 de honvezi din Lugoj, nrul 19 cuprinde regimentul 28 de vânători, regimentul 37 și 64 de infanterie, nrul 21 ne înșiră soldații răniți din marșregimentul de honvezi nr. 1, nrul 25 cuprinde regimentul 63 din Bistrița și reg. 3 de honvezi, nrul 26 cuprinde regimentul 7 de honvezi din Vârșet, nrul 27 cuprinde regimentul 51 din Alba-Iulia și nrul 28 regimentul de honvezi nr. 5 cu foarte mulți soldați români. Lista apare imediat după apariția raportului oficios al ministrului de războiu, aproape în fiecare zi și costă 10 fileri un număr. Abonamente se primesc numai pentru cel puțin 20 de numeri: 2 cor., cari numeri se trimit consecutiv la adresa abonaților. — Lista soldaților români se poate abona dela administrația „Foalei Poporului Român”, Budapesta, II., Ilka-utca nr. 36.

Teroarea în Rusia. Se anunță din Berlin că socialistul rus Saria declară în ziarul „Social-democrație” din Stokholm că regimul de teroare din Rusia nu s'a ameliorat de loc din cauza războiului, conducătorii socialiști continuă a fi arestați și deportați în Siberia.

Pentru 10 locuri libere la „Masa studenților academici Dr. Aurel Mureșianu” din Cluj sunt a se înainta cererile până la 27 Octombrie n. 1914 la Direcțiunea institutului de credit și economii „Economul” în Cluj. Cererile vor fi însoțite de următoarele documente: a) indice ori atestat de maturitate; b) atestat despre starea materială proprie și a părinților precum și despre numărul membrilor familiei; c) declarație dacă concurentul are vre-un stipendiu ori nu; și d) declarație că a laut act de conținutul regulamentului „Mesei” și se va conforma ace-luia.

Beneficiații din semestrul trecut, cari nu au satisfăcut condițiilor și nu se vor scuza temeinic, nu vor fi luați în combinație. — Direcțiunea institutului „Economul”.

Ultima oră.

† **Dimitrie Sturdza.**

La încheierea ziarului primim din București întristătoarea știre despre moartea marelui și distinsului bărbat de stat român care a fost Dimitrie Sturdza, fost în mai multe rânduri prim-ministru al României, întâmplată ieri, Marți, seara la orele 7 și 30 de minute.

Dimitrie Sturdza moare în vârstă de 85 ani.

GERMANII ÎN BLANKENBERG.

Amsterdam. — Trupele germane au sosit la Blankenberg cu o luteală, încât a surprins garnizoana belgiană de acolo, silindu-o să se predea. Germanii au făcut prizonieri 3000 soldați belgieni și 2000 gardiști, cari n'au mai avut vreme să se refugieze. Intre prizonieri sunt și soldați englezi, precum și generalul englez Hamilton Herbert.

ALUNGAREA RUȘILOR DIN DROHOBITZ.

Viena. — „Die Zeit” scrie: Răniții, ce sosesc aci spun că Rușii au fost alungați din Drohobytz și din împrejurimea acestei localități. (Cu permisiunea comisiei de presă).

Dela cartierul de presă se anunță: bubuiturile turnurilor se aud tot mai slab la Przemysl. Semn, că trupele noastre înaintează tot mai mult spre ost.

RUȘII AU TRIMES PARLAMENTARI LA VIENA.

Viena. — Episcopul catolic din Cernăuți, Schmidt a fost trimis din partea guvernului rusesc la Viena pentru ca să intervină la locurile competente. Motivul, care i-a îndemnat pe Ruși să trimită parlamentari la Viena nu se poate ști.

ASEDIAREA DELA CINGTAU.

Roma. — Ambasadorul japonez comunică, că în 12 Oct. comandantul armatei asediatoare dela Cingtau precum și comandantul acelei flote, care a impresurat Chiaoclaul, au declarat guvernului german, că împăratul japonez vrea să crute viața străinilor nearmați și familiile străinilor, adecă garantează acestora ieșire liberă. A doua zi parlamentarii japonezi și germani au avut o întâlnire în scopul de a lua reciproc măsurile necesare. Ieri, familiile garnizoanei chineze și germană, femei și copii, sub protectoratul consulului american au plecat la Tiencin. După ieșirea populației necombatante imediat va reincepe bombardarea Chiaoclaului.

Zürich. — Guvernul japonez a încunostințat pe ambasadorul american, că guvernul japonez ia apărarea supușilor germani din Japonia, în cazul când Germania va libera pe studenții japonezi pe cari ea i-a lipsit de libertate. Până acum guvernul japonez a liberat 24 institutori germani, cărora le-a promis să se întoarcă în Germania.

BULGARIA PENTRU RĂZBOIU.

Sofia. — Atitudinea presei bulgare e foarte ostilă Rusiei. Tot mai mult se manifestă în presă, dorința ca Bulgaria să ia parte în războiu. Primul ministru Radoslavov l-a primit ieri în audiență pe ambasadorul german Michaeli. Ambasadorul rus s'a prezentat și el la primul ministru bulgar și-a protestat împotriva agitației antirusiști a presei bulgare. Radoslavov i-a declarat ambasadorului rusesc, că guvernul bulgar nu e în situația ca să procedeze împotriva presei, trecând peste cadrele legale.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Ieri, Mercuri, telegramă laconică moartea eminentului Dimitrie A. Sturdza la ora 7 și 30 de minute.

Intre bărbății mulți ministri suferiți și care au trăit în 1866, găsim pe Ion Brătianu și pe C. A. Rosetti etc. și cu alți buni și măreți, cari au înțeles că membru în 1000 nister, ca om deosebit europeană.

Dim. A. Sturdza urma calităților de om de stat, nediscutată și în domeniul diplomatic, ca aproape străinătate, împreună și cu alți buni și măreți, cari au înțeles că membru în 1000 nister, ca om deosebit europeană.

Din bogata așezare amintim aci, de la ministru al instrucțiunii dela 2 Februarie 1890, Epoca acestui ministru rodnice epoce al lui Dim. A. Sturdza într-o vreme, că pune impetuosa administrației și a lăsa făcute mai în Urechia, nu isbușind din dispozițiunile desvetudine; cererilor lui nu găsiu un răspuns nu le prevăzuse, lăsa normale, așezării le creiau pe țineau acum loc de salariilor și a grădinarului Aurelian (1890) pentru dobândirea lui Cantili (1879) unele rele; dar când categorii de diferențiere de salariilor; iar a doua așa de puțin impetuosa tunci nu s'a respins concursului, pe toare, prin care principiul, începuse Urmarea firească.

Profesorimea schimbare în ma-